

ŚP. KSIĄDZ PROFESOR DR HAB. MARIAN BORZYSZKOWSKI

Urodzony dnia 31 sierpnia 1936 roku w miejscowości Zblewo, syn Izzydora i Jadwigi Szarmach. Szkołę podstawową ukończył w Zblewie. Po ukończeniu szkoły średniej w Starogardzie Gdańskim uzyskał świadectwo dojrzałości w roku 1953 i wstąpił do Warmińskiego Seminarium Duchownego «*HOSIANUM*» w Olsztynie, w którym odbył studia filozofii i teologii w latach 1953–1958, lecz nie mogąc z powodu młodego wieku przyjąć święceń kapłańskich rozpoczął studia na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W dniu 24 maja 1959 roku został wyświęcony na kapłana. Stopień magistra filozofii otrzymał w dniu 20 czerwca 1961 roku, na podstawie rozprawy: «*Problematyka stanu badań nad źródłami metafizyki Franciszka Suareza*». Stopień doktora filozofii uzyskał dnia 13 kwietnia 1967 roku, obroniwszy rozprawę: «*Metafizyczne podstawy ogólnej teorii przyczynowości u Franciszka Suareza*». Habilitował się na Wydziale Filozofii Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie dnia 13 marca 1972 roku, w oparciu o rozprawę: «*Problematyka filozoficzna i teologiczna w twórczości Jana z Kwidzyna 1343–1417*». W latach 1973–1974, 1977 i 1980 specjalizował się na Uniwersytecie Monachijskim w «*Martin Grabmann Institut zur Erforschung der Mittelalterlichen Theologie und Philosophie*», jako stypendysta Fundacji Aleksandra Humboldta. Wreszcie dnia 8 maja 1987 roku otrzymał tytuł Profesora nadzwyczajnego, a dnia 11 stycznia 2000 roku tytuł Profesora zwyczajnego od Wielkiego Kanclerza Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Franciszka Kardynała Macharskiego, na mocy dwukrotnego «*Nihil obstat*» Kongregacji Seminariorów i Wyższych Uczelni w Rzymie.

Działalność naukowo-dydaktyczną rozpoczął w 1962 roku jako wykładowca metafizyki i historii filozofii w Warmińskim Seminarium Duchownym «*HOSIANUM*» w Olsztynie, w latach 1963–1975 wykładał także w Warmińskim Wyższym Studium Katechetycznym w Gietrzwałdzie, wreszcie na Studium Teologii dla Świeckich w Olsztynie 1979–1999, a potem na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Prócz tego w latach 1975–1997 był dyrektorem Biblioteki Warmińskiego Seminarium Duchownego «*HOSIANUM*», a od roku 1983 Dyrektorem Archiwum Archidiecezjalnego w Olsztynie. W roku 1979 wyjednał u Józefa Kardynała Glempa, wówczas Biskupa Warmińskiego powołanie do istnienia Instytutu Kultury Chrześcijańskiej imienia Papieża Jana Pawła II,

którym kierował aż do śmierci, oraz Studium Teologii dla Świeckich, którym kierował aż do wchłonięcia przez Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. W latach 1995–1999 był Dyrektorem pomagisterskiego Studium Teologii «do Licencjatu Kościelnego». Wypromował 66 magistrów, 8 licencjatów i 2 doktorów teologii (dr Katarzyna Parzych, dr Teresa Feszczyn).

Był członkiem «*Societe Internationale pour L'Etude de la Philosophie Medievale*» w Louvain La-Neuve, oraz «*Towarzystwa Naukowego imienia Wojciecha Kętrzyńskiego*» w Olsztynie. Uczestniczył w czterech międzynarodowych i pięciu krajowych kongresach naukowych.

Zmarł 21 września 2001 roku w Olsztynie.

BIBLIOGRAFIA

- Suarez a św. Tomasz z Akwinu — przegląd literatury filozoficznej. *Roczniki Filozoficzne* 12,1(1964), s. 113–119; Koncepcja bytu w metafizyce Suareza. *SW* 1(1964), s. 393–407; Kopernik i jego czasy. (Rec.: H. Kesten: Kopernik i jego czasy, Warszawa 1961). Tamże, s. 469–471; Historia filozofii chrześcijańskiej. (Rec.: P. Boehner, E. Gilson: Historia filozofii chrześcijańskiej, Warszawa 1962). *ZN KUL* 1(1964), s. 78–79; Historia filozofii średniowiecznej. (Rec.: W. Heinrich, W. Seńko: Zarys historii filozofii średniowiecznej, Warszawa 1963). Tamże 3(1964), s. 80–81; Szkoły diecezji warmińskiej. *SW* 2(1965), s. 31–63; Z problematyki suarezjańskiej teorii przyczynowości, *SW* 3(1966), s. 317–364; Kopernik w świetle nowszych badań, tamże, s. 438–444; Cenzurowanie filozofów. (Rec.: A. Sikora: Spotkania z filozofią, Warszawa 1965). Tamże, s. 423–425; O Koperniku. (Rec.: J. Hurwic [red.]: Mikołaj Kopernik. Szkice monograficzne, Warszawa 1965). Tamże, s. 430–438; Filozofia polska w XV wieku. (Rec.: Z. Kukiewicz [red.]: Z dziejów filozofii polskiej na Uniwersytecie Krakowskim w XV wieku, Wrocław 1965). Tamże, s. 425–430; Wczesny humanizm w Czechach a «*devotio moderna*» w Niderlandach. (Rec.: E. Winter: Frühhumanismus. Seine Entwicklung in Boehmen und deren europäische Bedeutung für die Kirchenreformbestrebungen im 14. Jahrhundert. Berlin 1964), *SW* 4(1967), s. 558–562; Geneza i czas powstania nowego systemu u Mikołaja Kopernika. (Rec.: J.R. Ravetz: Astronomia i kosmologia w dziele Kopernika, Wrocław 1965). *ZN KUL* 2(1967), s. 75–76; Kościół a Kopernikanizm. (Rec.: T.S. Kuhn: Astronomia planetarna w dziejach myśli. Przewrót Kopernikański, Warszawa 1966). *SW* 4(1967), s. 562–566; Nowe czasopismo filozoficzne. (Rec.: *Studia Philosophiae Christianae*. Tom I, zeszyt 1–2, Warszawa 1965). *SW* 4(1967), s. 566–568; Problematyka filozoficzna i teologiczna w twórczości Jana z Kwidzyna 1343–1417), *SW* 5(1968), s. 111–199, 6(1969), s. 85–171; Jan z Kwidzyna — Spis treści *Wyjaśnienia Składu Apostolskiego* — po 1399. Rękopis 1977 Biblioteki Gdańskiej PAN, *SW* 5(1968), s. 585–590; Mikołaj Kopernik i Frombork. (Rec.: *Komentarze Fromborskie*, Olsztyn 1965). Tamże, s. 591–592; W sprawie lokalizacji obserwatoriów Mikołaja Kopernika we Fromborku. (Rec.: J. Pagaczewski: Obserwatoria Mikołaja Kopernika na Warmii, Olsztyn 1967). Tamże, s. 592–594; Na marginesie lektury *Studia Philosophiae Christianae*. (Rec.: *Studia Philosophiae Christianae*. Tom II, zeszyt 1 i 3, Warszawa 1966, Tom III, zeszyt 1 i 2, Warszawa 1967). Tamże, s. 594–598; Piśmiennictwo na uniwersytecie praskim w okresie przedhusyckim. (Rec.: J. Triska: Literarni cinnost predhusitske university, Praha 1967). *Studia Philosophiae Christianae* 5(1969), s. 273–278; Jan z Kwidzyna — Kazanie synodalne *Expergiscimini hodie*, wygłoszone w Pradze po 1384 roku. Rękopis X A 2 Statni Knihovna CSSR — Praha, Clementinum), *SW* 6(1969),

s. 509–522; Czasopismo poświęcone Dorocie z Mątówów 1347–1394. (Rec.: *Der Dorotheenbote*. Herne-Coesfeld, Z. 1:1951 – Z. 25:1967). *SW* 6(1969), s. 523–526; Chronologia życia i działalności Mikołaja Kopernika na Warmii. (Rec. J. Sikorski: Mikołaj Kopernik na Warmii. Olsztyn 1968). *SW* 5(1969), s. 526–528; *Poszukiwania w Polsce za korespondencją Stanisława Hozjusza*. *WWD* 25(1970), s. 111–112; Rec.: *ZGAE* 31–32, 92–93(1967–1968), 33, 94(1969). Z J. Jasińskim, *KMW*, Olsztyn 1970, s. 319–324; O liście Mateusza z Krakowa do klasztoru w Vadstene. *Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce* 11(1970), s. 3–8; Ideały renesansowego humanizmu chrześcijańskiego Stanisława Hozjusza w filozoficznym ujęciu Boga i człowieka. *SW* 7(1970), s. 141–151; Erazmowi z Rotterdamu 1469–1556 w pięćsetną rocznicę urodzin. Tamże, s. 285–304; Materiały do twórczości poetyckiej i działalności wydawniczej Stanisława Hozjusza w latach 1522–1548. Tamże, s. 305–322; Epigramy Stanisława Hozjusza do pism Walentyna Arnolda (1525) i Leonarda Coxa (1526). Tamże, s. 323–325; Rec.: *ZGAE* 34, 95(1970). *KMW* 2–3(1971), s. 347–349; Filozofia chrześcijańska. Omówienie ankiety, w: J. Myśków [red.]: *Myśl posoborowa w Polsce*, Warszawa 1970, s. 357–359; Filozofia i jej niektóre aspekty historiograficzne w poglądach F. Ehrlego (1854–1934). *SW* 8(1971), s. 331–344; Materiały do badań nad dziejami filozofii i teologii w późnośredniowiecznych Czechach. (Rec.: J. Triska: *Pispevky k stredoveke literarni univerrsite. Acta Universitatis Carolinae — Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 9,1(1968), s. 7–28, 9,2(1968), s. 5–43, 10,1(1969), s. 7–48. Tamże, s. 503; Mikołaj Kopernik i Tideman Gise, *SW* 9(1972), s. 185–204; Mikołaja Kopernika Lokacje łańów opuszczonych, dokument o jego działalności administracyjno-gospodarczej. (Z J. Wojtkowskim, rec.: M. Biskup [wyd.]: *lokacje łańów opuszczonych*, Olsztyn 1970). Tamże, s. 535–538; Kopernik i Gise. Głos w dyskusji, w: *Księga Kopernikowska*, Lublin 1972, s. 154–156; Jean de Kwidzyn. *Dictionnaire de spiritualité, ascétique et mystique, doctrine et histoire*. Paris 8(1972), s. 222–223; Przemówienie wygłoszone 13 I 1973 roku w Lublinie w czasie jubileuszowej akademii, zorganizowanej przez Katolicki Uniwersytet Lubelski z okazji 80-lecia urodzin i 55-lecia pracy naukowej prof. dr. Andrzeja Wojtkowskiego, *SW* 10(1973), s. 453–454; Nowe szczegóły do biografii Mikołaja Kopernika podane przez B. Baldiego. Tamże, s. 501–513; Religijno-kościelne aspekty życia i działalności Mikołaja Kopernika oraz recepcji *De revolutionibus*. *AK* 81(1973), s. 345–385; Jana z Kwidzyna Prolog do *Expositio Symboli Apostolorum*. Wydał M. Borzyszkowski. *Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia Excultae Spectantia*. 2,2(1974), s. 1–61; Tekst i problematyka rękopisu *De exortu haeresis Lvtherane* z 1527 roku na tle polemiki religijnej na Warmii, *SW* 11(1974), s. 5–42; Kościelne obchody 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika w Diecezji Warmińskiej. Tamże, s. 491–510; Kościół wobec *De revolutionibus* Mikołaja Kopernika. Tamże, s. 527–535; Aktualne problemy procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożego Stanisława Hozjusza według stanu z 9 XII 1975 roku. *WWD* 31(1976), s. 25–34; Sanktuarium Maryjne w Gietrzwałdzie w okresie międzywojennym 1921–1939, *SW* 14(1977), s. 325–348; Wystawa Gietrzwałd 1877–1977. Tamże, s. 467–484; Błogosławiona Dorota z Mątówów i jej droga na ołtarze Pańskie. Tamże, s. 517–537; Tekst i problematyka listu Jana z Kwidzyna († 1417) do księcia Austrii Albrechta na temat apostołatu modlitwy i uczynków zasługujących. Tamże, s. 539–549; Książka o błogosławionej Dorocie z Mątówów. (Rec.: R. Stachnik, A. Triller [ed.]: *Dorothea von Montau. Eine preussische Heilige des 14. Jahrhunderts*. Münster 1976). Tamże, s. 631–634; Drugi tom *Encyklopedii Katolickiej*. (Rec.: F. Gryglewicz, R. Łukaszuk, Z. Sułowski [red.]: *EK*, Lublin 2[1976]). Tamże, s. 635–636; Błogosławiona Dorota z Mątówów. *Tygodnik Powszechny*. 10(1977), s. 4; Po dziesięciu latach od wznowienia starań o beatyfikację Sługi Bożego Stanisława Kardynała Hozjusza. *WWD* 33(1978), s. 102–108; *Moglossa*, podręcznik gramatyki łacińskiej z 1454 roku, napisany przez Pawła Molnera z Fromborka. *SW* 16(1979), s. 449–457; W 900-lecie śmierci św. Stanisława Szczepanowskiego. Tamże, s. 459–462; Dziesięć lat od wznowienia

starań o beatyfikację Sługi Bożego Stanisława Kardynała Hozjusza. *KM* (1979), s. 79–83; Wystawa o św. Stanisławie Szczepanowskim w 900-lecie jego śmierci. *Biuletyn Informacyjny PostulATORSKIEGO OŚRODKA STUDIÓW* 9(1979), s. 168–169, oraz *WWD* 34(1979), s. 224–225; Pomoce katechetyczne wizualne udostępniane przez Bibliotekę Warmińskiego Seminarium Duchownego „HOSIANUM” w Olsztynie. Tamże, s. 98–101; Młodzieńcza twórczość poetycka Stanisława Hozjusza. Nota bibliograficzna, w: A. Kamieńska, W. Odyniec [ed.] Stanisław Hozjusz: Poezje. Olsztyn 1980, s. 103–133; Polonica katolickie z Warmii i Powiśla. *KM* (1980), s. 83–85; Pani Maria Zientara Malewska odznaczona medalem papieskim. *KM* (1981), s. 79–81; Polonica warmińskie, mazurskie i powiślańskie na wystawie biblioteczej. Tamże, s. 82–84; *Moglossa*, ein handschriftliches Lehrbuch der lateinischen Grammatik aus dem Jahre 1454 von Paul Molner. *Miscellanea Mediaevalia. Sprache und Erkenntnis im Mittelalter*. Berlin – New York, Walter de Gruyter. 13,2(1981), s. 668–676; Albert der Grosse, seine Werke und Einflüsse in Ermland, Pomesanien und Pomerellen. Tamże, 14(1981), s. 256–269; Zainteresowanie Stanisławem Hozjuszem wśród Polaków na Warmii w okresie międzywojennym 1920–1939, *SW* 18(1981), s. 251–258; Wystawa biblioteczna o Stanisławie Hozjuszu († 1579). Tamże, s. 259–265; Wystawa o księdzu Walentym Barczewskim (1856–1928) w pięćdziesiątą rocznicę jego śmierci. Tamże, s. 355–365; Trzeci tom Encyklopedii Katolickiej. (Rec.: R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz [red.]: *EK*, Lublin 1973). Tamże, s. 593–594; M. Borzyszkowski [ed.] Jan Merkelin: Liber de instructione simplicium sacerdotum. *Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia Excultae Spectantia*, Warszawa 12,1–2(1982); Maryjne Sympozjum Ekumeniczne w Olsztynie, *TP* 11(1983), *Charis* 18–19(1983), s. 16–18, *Biuletyn Ekumeniczny* 2(1983), s. 22–25, *SW* 20(1983), s. 191–192; II Sympozjum ekumeniczne w Olsztynie, poświęcone poezji religijnej Michała Kajki i Andrzeja Samulowskiego, *SW* 20(1983), s. 193–195, *Biuletyn Ekumeniczny* 2(1984), s. 5–7; Koncepcje duszpasterskie Stanisława Hozjusza na podstawie jego działalności w Diecezji Warmińskiej. *SW* 20(1983), s. 137–145; Błogosławiona Dorota z Mątowów. Olsztyn, s. 48; M. Borzyszkowski [ed.]: Z pielgrzymką do Częstochowy. Pamiętniki i wspomnienia, Olsztyn 1985, s. 424; H.M. Mc Luhana teoria przekazu telewizyjnego. *Film a religia. Materiały z II Warmińskich Dni Duszpasterskich*, Olsztyn (27–29.08.1985), s. 33–40; Wystawa biblioteczna z okazji 250-lecia urodzin Księcia Biskupa Ignacego Krasickiego, *SW* 22–23(1985–1986), s. 209–216; Sympozjum z okazji 400-lecia istnienia Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny. Tamże, s. 7; Pielgrzymki do sanktuariów Maryjnych a rodzina, *Studia Pelplińskie* (1986), s. 71–80; Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej: Olsztyn 10–17 maja, *TP* 41(1987), s. 10, 11; Wystawa w Olsztynie: Św. Lipka 1667–1987. Tamże 46(1987), s. 11, 15; II Colloquium Gdańskie 17–18 X 1987. Uwagi na marginesie programu i przebiegu, *Posłaniec Warmiński* 34(1987); Die Werke des hl. Thomas von Aquin in den Bibliotheken in Pommerellen und Ermland, *Miscellanea Mediaevalia* 19(1988), s. 365–376; VI Sympozjum Ekumeniczne w Olsztynie, *Biuletyn Ekumeniczny* 3(1988), s. 18–19; Bądźcie Trzeźwi. Wystawa trzeźwościowa w Warmińskim Seminarium Duchownym „HOSIANUM”, *Trzeźwymi Bądźcie* 2(1988), s. 5; Młodzieńcza twórczość poetycka Stanisława Hozjusza. Nota bibliograficzna, (w:) A. Kamieńska [ed.] Stanisław Hozjusz: Poezje, Olsztyn 1980, s. 103–127; Inkunabuły Biblioteki Warmińskiego Seminarium Duchownego „HOSIANUM”, *Bibliotekarz Olsztyński* 3(1989), s. 9–12; Marcin Kromer — wystawa archiwalna i biblioteczna, *SW* 26(1989), s. 221–224; Starodruki po śp. ks. prof. Stanisławie Zdanowiczu. Ibidem, s. 243–248; Sympozja Ekumeniczne w Olsztynie w latach 1985–1987. Tamże, s. 255–258; Wystawa biblioteczna: Święta Lipka 1687–1987, *SW* 27(1990); VII i VIII Sympozjum Ekumeniczne w Olsztynie. Tamże; II Colloquia Mediaevalia. Tamże; Publikacje z okazji wizyty Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie, *SW* 28(1991); X Sympozjum Ekumeniczne w Olsztynie, *Biuletyn Ekumeniczny* 1(1992), s. 61–62; Zadania duszpasterskie wynikające z beatyfikacji Błogosławionej Doroty z Mąto-

wów, w: Błogosławiona Dorota patronka kobiet Diecezji Elbląskiej. Redakcja i wybór tekstów ks. Jan Wiśniewski, Elbląg 1994, s. 58–69; O Instytucie Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II z perspektywy piętnastu lat, (w:) Instytut Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II w Olsztynie 1979–1994, Olsztyn 1994, s. 5–8; Archiwalia doktora Władysława Gębika, (w:) Mądry przed szkodą. Wspomnienia o Władysławie Gębiku. Wstęp i opracowanie Jan Chłosta, Olsztyn 1995, s. 28–31; Zbiory kartograficzne Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, (w:) Ziemie dawnych Prus Wschodnich w kartografii. XVI Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii, Olsztyn 29–30 1995, s. 15–16; Święta Lipka w latach 1920–1940, *SW* 32(1995), s. 102–117; Publikacje z okazji wizyty Ojca św. Jana Pawła II w Olsztynie, *SW* 28(1991), Olsztyn 1995, s. 129–137; Dorota z Mątowów (1347–1394), mistyczka, rekluza, błogosławiona, (w:) Nasi Święci. Polski słownik hagiograficzny. Pod red. s. prof. dr Aleksandry Witkowskiej, Poznań 1995, s. 155–161; Życie duchowe bł. Doroty z Mątowów Wielkich, (w:) Epoka i życie Błogosławionej Doroty z Mątow Wielkich. Materiały I Sympozjum Dorotańskiego w Kwidzynie, Pelplin 1995, s. 73–82; Zbiory kartograficzne Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie; Ludzie nauki na średniowiecznej Warmii, *SW* 29(1992), Olsztyn 1996, s. 13–21; X Sympozjum Ekumeniczne w Olsztynie — 23 I 1992, *SW* 29(1992), Olsztyn 1996, s. 105–107; XI Sympozjum Ekumeniczne w Olsztynie — 21 I 1993, *SW* 29(1992), Olsztyn 1996, s. 131–133; III Colloquia Mediaevalia w Braniewie i Fromborku, *SW* 29(1992), Olsztyn 1996, s. 7–10; 500-lecie odkrycia i ewangelizacji Ameryki w świetle pism biskupa Jana Dantyszka i księgozbioru Seminarium Duchownego w Olsztynie. Uwagi na marginesie wystawy bibliotecznej, *SW* 29(1992), Olsztyn 1996, s. 269–276; Pielgrzymowanie bł. Doroty z Mątow do Einsiedeln w kontekście wpływów ówczesnych ideałów duchowości religijnej Nadrenii. Wykłady w Studium Licencjackim Instytutu Teologicznego w Olsztynie w roku akademickim 1995/1996. Olsztyn 1996, s. 76; T. Borawska, M. Borzyszkowski, A. Kopiczko, J. Wojtkowski: Słownik biograficzny Kapituły Warmińskiej, Olsztyn 1996 (Biografie kanoników 1772–1945): Ignacy Accoramboni, Jerzy Austen, Paweł Bader, Piotr Bader, Walenty Blockhagen, Franciszek Borowski, Rudolf Borowski, Jan Borzymowski, Alfons Buchholz, Franciszek Carolus, Józef Carolus, Jan N. Cichowski, Karol Ditters von Dittersdorf, Franciszek Dittrich, Antoni Eichhorn, Jan Feyerstein, Marcin Fotschki, Antoni Frenzel, Ambroży Józef Geritz, Kajetan Ghigiotti, Władysław Wincenty Gozimirski, Józef Nałęcz Grąbczewski, Jan Grabowski, Brunon Gross, Franciszek Grossmann, Augustyn Harwart, Andrzej Stanisław Hatten Hattyński, Julian Hennig, Andrzej Herholz. Herman z Pragi, Edward Herrmann, Franciszek Heyduschka, Franciszek Hipler, Józef Hohenzollern, Karol Hohenzollern, Józef Teodor Hoppe, Ludwig Augustyn Hoppe, Jan Jabłoński, Józef Jagielski, Andrzej Januszkowski, Joachim Otto Zygmunt Kalnassy, Marcin Kampfsbach, Augustyn Karau, Wojciech Kliński, Augustyn Kolberg, Antoni Kranich, Jan Jakub Kranig, Marcin Krasicki, Antoni Krause, Kunibert Krix, Michał Józef Krüger, Edward Kühnapel, Paweł Küssner, Jan Lamprecht, Józef Le Febvre de Palme, Jan Lingk, Teodor Lutomski, Michał Łączyński, Alojzy Marquardt, Juliusz Marquardt, Antoni Matern, Ignacy de Matthy, Alojzy Melitz, Paweł Moeller, Marcin Müller, Franciszek Adolf Namszanowski, Józef Neumann, Henryk Nitsch, Tomasz Orlikowski, Józef Palm, Andrzej Płaskowski, Karol Augustyn Kajetan Poepplmann, Juliusz Cezary Pohl, Hermann Preuschoff, Bernard Promweiss, Franciszek Ritzke, Paweł Romahn, Franciszek Ksawery Rydziński, Franciszek Ksawery Sander, Andrzej Schröter, Franciszek Schröter, Brunon Schwark, Justus de Soczewski, Hieronim Spaeth, August Spannenkrebs, Karol Staliński, Jan Steffen, Witalis Steffen, Józef Steinki, Franciszek Strachowski, Tomasz Szczepański, Ignacy Marcelli Szuyski, Władysław Bronisław Świtalski, Józef Teschner, Franciszek Thiedig, Andrzej Thiel, Antoni Thiel, Albert Treptau, Adalbert Wagner, Hugo Weiss, Jan Wichert, Józef Wichert, Jan Wien, Michał Woelki, Michał Wolff, Augustyn Wunder, Augustyn Zagermann,

Karol Fryderyk Zehmen, Andrzej Żórawski, Krzysztof Żórawski; Stowarzyszenie św. Wojciecha i organizacja placówek katolickich w diasporze Diecezji Warmińskiej, (w:) *Przeszłość natchnieniem dla teraźniejszości. Sympozjum Historyczne i Świętowojechiechowe*, Elk 20–22 IV 1994, Elk 1996, s. 115–122; *Historia filozofii starożytnej i patrystycznej*. Skrypt akademicki, Olsztyn 1996, p. 45; Kaller Maksymilian Józef Jan (1880–1947), biskup warmiński, (w:) *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego w XIX i XX wieku*. Pod red. Mieczysława Patera, Katowice 1996, s. 158–160; *Wspomnienie o moim Ojcu Izydorze Szadzie-Borzyszkowskim (1906–1970)*, (w:) *Borzyszkowy i Borzyszkowscy. Nad Wdzydzami*. Materiały do dziejów wsi i rodziny zebrał i opracował Józef Borzyszkowski, Gdańsk – Lipusz – Wdzydze 1996, s. 241–248; IV *Colloquia Mediaevalia — O św. Wojciechu w Olsztynie*, *SW* 30(1993), Olsztyn 1996, s. 7–8; *Piśmiennictwo na temat Kolegiaty i parafii dobromiejskiej*, tamże, s. 275–287; *Wartości chrześcijańskie w kulturze regionalnej*, (w:) *O kulturze na wsi*. Materiały z sejmików regionalnych przed Krajowym Kongresem Kultury Wsi pod red. Anatola Jana Omelianiuka, Wrocław – Ciechanów 1997, s. 135–142; *Zbiór kartograficzny Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie*, (w:) *Z dziejów kartografii, Tom VIII: Ziemie dawnych Prus Wschodnich w kartografii pod red. Piotra Grabowskiego i Jerzego Ostrowskiego*. Materiały z XVI Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii, Olsztyn 29–30 IX 1995, Olsztyn 1997, s. 151–174; *Polacy i Niemcy — Historia i współczesność*, *SW* 33(1996), Olsztyn 1997, s. 241–249; *Jan z Kwidzyna*, (w:) *EK*, tom VII, Lublin 1997, kol. 913–914; *Religijne aspekty kultury wiejskiej*, (w:) *Krajowy Kongres Kultury Wsi 20–23 IV 1997. Przemówienia – Referaty – Dyskusja – Uchwały*. Pod red. Anatola Jana Omelianiuka, Wrocław – Ciechanów 1997, s. 88–95; V *Colloquia Mediaevalia*, Olsztyn 23 IX 1995, *SW* 34(1997), s. 7–8; *Z dziejów warmińskich bibliotek kościelnych*, *Bibliotekarz Olsztyński* 3–4(1997), Olsztyn 1998, s. 16–23; *Pisma Św. Tomasza z Akwinu w bibliotekach Pomorza, Powiśla i Warmii*, *Studia Pelplińskie* 1–7(1998), s. 339–349; *Socjologia zamiast kultury*, (Rec.: Tożsamość kulturowa społeczeństwa Warmii i Mazur. Praca zbiorowa pod red. Bożeny Domagały i Andrzeja Saksona, Olsztyn 1998.) *WWA* LIII,38(1998), s. 82–84; VI *Colloquia Mediaevalia w Olsztynie 13 IX 1997. Święta kobieta*, *SW* 35(1998), s. 7–11; *Historyczne i teologiczne powiązania średniowiecznej rekluzji ze starożytnym anachoretyzmem na przykładach św. Wiborady ze St. Gallen i błogosławionej Doroty z Mątów*, *SW* 35(1998), s. 13–29. *Geistesleben im 13. Jahrhundert im Kulmer Land an der Unteren Weichsel*, (w:) 31. Kölner Mediaevistentagung vom 8. bis 11. September 1998. *Geistesleben im 13. Jahrhundert. Neue Perspektiven. Kurzfassungen. Abstracts*, Köln 1998, s. 1–2; *Geschichtliche und doktrinäre Beziehungen zwischen dem frühchristlichen Anachoretenleben im Nahosten und dem Abendländlichen Reklusorium im Mittelalter (13. Jahrhundert)*. Tamże, s. 3–4; *Historia filozofii średniowiecznej*, Olsztyn 1999; *Bischof Maximilian Kaller und die Seelsorge für die polnischsprechenden Diözesanen*, *ZGAE* 49(1999), s. 147–174; *Z M. Dągiel: Instytut Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II w Olsztynie, Wczoraj i dziś 1979–1999*, Olsztyn 1999; *Zarys działalności Instytutu Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II — Studium Teologii dla Świeckich w Olsztynie w latach 1991/92–1998/99*. Tamże, s. 15–31; *Program studiów*. Tamże, s. 35–40; *Colloquia Mediaevalia I–VII(1987–1999)*; Tamże, s. 81–90; *Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej 1979–1998*. Tamże, s. 143–176; *Dziś i jutro Instytutu*. — *Posłowie*. Tamże, s. 225–229; *Ojciec Święty Jan Paweł II — Pasterz i Nauczyciel. W dwudziestolecie wyboru Ojca Świętego Jana Pawła II*, *SW* 36(1999), s. 7–9; *Pomoc książki i przemoc wobec książki jako przejaw dobra i zła w działaniu człowieka na przykładzie dziejów kościelnych bibliotek warmińskich*, *SW* 36(1999), s. 79–94; *(Kanonicy do roku 1520 i z lat 1772–1810)*, (w:) A. Birch-Hirschfeld, M. Borzyszkowski, A. Kopiczko, J. Wojtkowski: *Słownik biograficzny Kapituły Kolegiackiej w Dobrym Mieście*, Olsztyn 1999.

Opracował: Bp Julian Wojtkowski